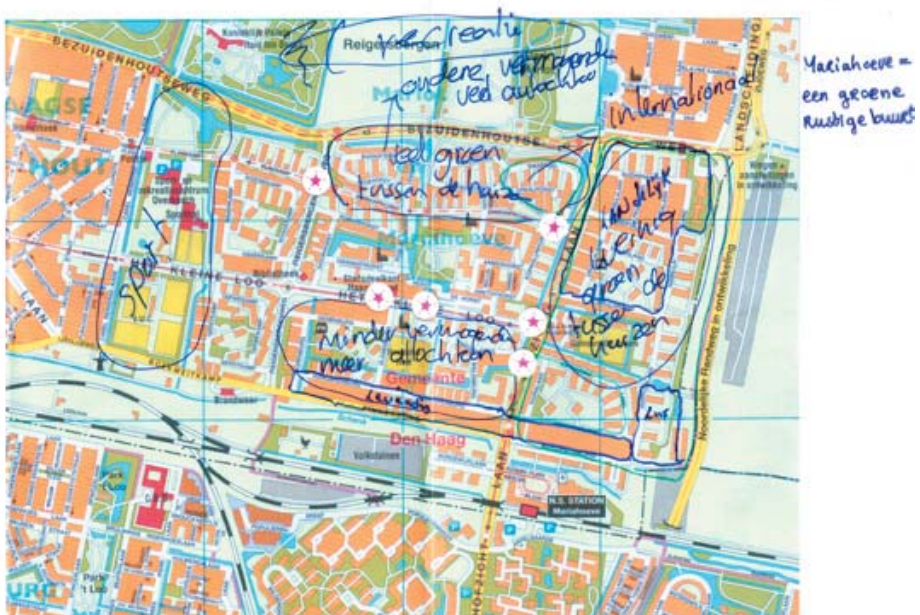

Mental mapping Mariahoeve

December 2005

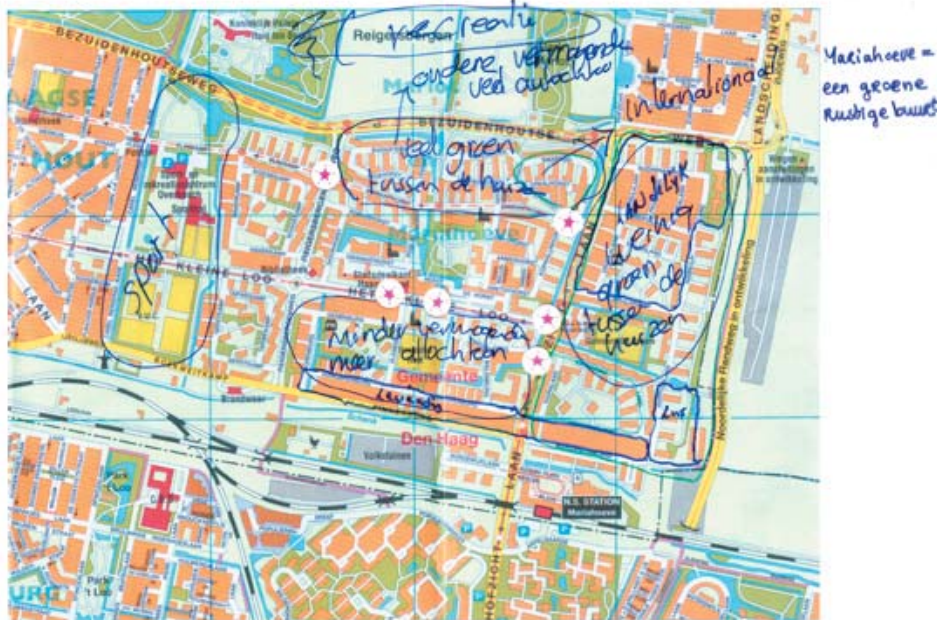
Procesarchitectuur & management
Stedelijke ontwikkeling

Inhoud

Inleiding	03
Wat zijn mental maps?	05
Mental mapping; methode voor stedenbouwkundig onderzoek	07
Mental Mapping Mariahoeve	11
Resultaten	12
<i>gebruik</i>	12
<i>beleving</i>	14
<i>waardering</i>	17
Conclusies	20
Literatuur	26

Inleiding

Iedereen heeft zijn eigen mental map; elke mental map is uniek. Een mental map is een individuele, selectieve representatie van de werkelijkheid. Alle bestaande mentale beelden van de stedelijke omgeving zijn onderling verschillend, maar vinden wel hun oorsprong in eenzelfde werkelijkheid. Mental mapping is de benaming van methodes, waarmee een persoon zijn of haar 'mentale kaart' van de omgeving in beeld kan brengen.

WSA heeft in het kader van het project Identiteit & Branding van gebieden een methode ontwikkeld op basis van bestaand gedachtegoed over mental mapping. Deze rapportage is het resultaat van de toepassing binnen het pilotproject Mariahoeve.

Dit onderzoek is aanvullend uitgevoerd binnen de eerste fase van het project Identiteit & Branding Mariahoeve. De drie hoofdonderzoeken zijn uitgevoerd in opdracht van Staedion en betreffen:

1. Ruimtelijk /historisch onderzoek – Urban Fabric
2. Onderzoek naar wijkeconomie / voorzieningen - WSA
3. Bewonersonderzoek – The Smartagent Company

In het uiteindelijk resultaat van de onderzoeksfase wordt de onderlinge
samenhang tussen de drie deelonderzoeken belicht. Het gehele project is
gericht op het ontwikkelen van een toekomstvisie op basis van onderzoek naar
de huidige identiteit van het gebied en een bepaling van haar merkidentiteit.

Inleiding

Leeswijzer

Allereerst wordt in dit rapport toegelicht wat precies onder '*mentale kaarten*' wordt verstaan.

'*Mental mapping*' als methode wordt uiteengezet met nadruk op de specifieke vorm zoals door WSA is ontwikkeld.

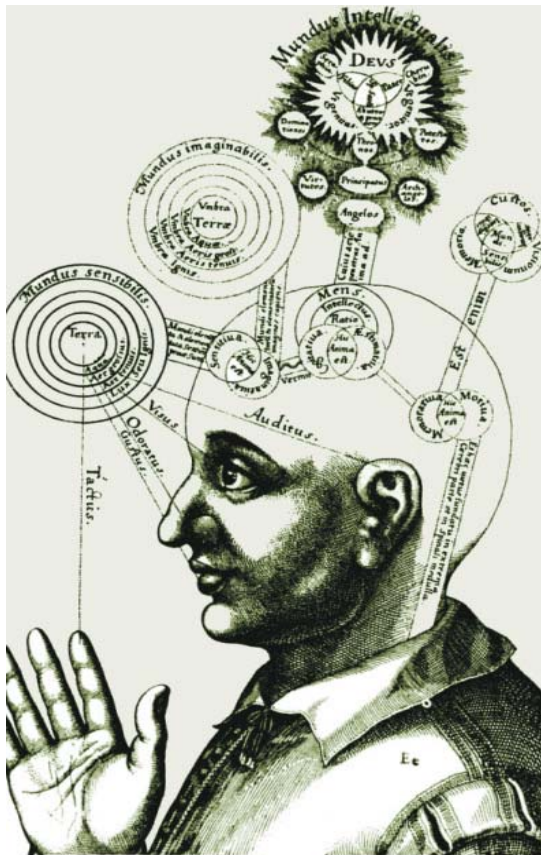
Vervolgens wordt de *toepassing* van de methode van WSA in het project Identiteit en Branding Mariahoeve toegelicht.

De *directe resultaten* hiervan komen hierna aan de orde. Deze hoofdstukken bevatten de (individuele en) groepsresultaten van de sessies volgens de thematische indeling: *gebruik, beleving, waardering*.

In het hoofdstuk met *conclusies* worden aan de hand van samengestelde *themakaarten* de onderlinge verbanden (overeenkomsten en verschillen) tussen de verschillende groepsresultaten per thema besproken.

Ook wordt hier een verklarende analyse geleverd wat de samenhang vormt tussen de verschillende themakaarten van een groep.

Wat zijn mental maps?

Classical three cell model of the brain (R. Fludd, 1574 – 1637)

'The city that we seek, conditions the city we will find' (Sharpe & Wallock, 1987).

We gebruiken allemaal een mentale kaart; maar deze zijn allemaal verschillend.

Het begrip '*mental mapping*' is afkomstig uit de cognitieve psychologie. Op vele gebieden is de mentale verbeelding door de mens van de werkelijkheid van belang. In het dagelijks leven is de mentale kaart, die we hebben van onze ruimtelijke omgeving, een belangrijk instrument.

Er is een essentieel verschil tussen de conventionele, uniforme stadsplattegrond en een weerslag van de persoonlijke mentale kaart. De cartografie bedient zich van standaard normeringen en afspraken over de wijze van verbeelding om de kaarten voor iedereen begrijpelijk te maken.

Een mental map is echter zeer persoonlijk; oftewel elke mental map is uniek. Een mental map is een individuele, selectieve representatie van de werkelijkheid. Alle bestaande mentale beelden van de stedelijke omgeving zijn onderling verschillend, maar vinden wel hun oorsprong in eenzelfde werkelijkheid.

Dagelijks wordt door ons het mentale beeld van de omgeving gebruikt voor oriëntatie en beweging door een gebied. De mentale kaart van een specifiek persoon is het resultaat van een individuele ervaring van een gebied, waarin de eigen gebruik (routes), beleving, waardering en associaties zijn 'opgeslagen'. Dit mentale beeld is ook actief bij meer associatieve beoordeling en waardering van (nieuwe) indrukken en bepalend voor onze beoordeling en ons handelen. Nieuwe informatie wordt hierbij gerelateerd aan het bestaande beeld, hiermee 'vergeleken' en al dan niet ingevoegd en meer permanent 'opgeslagen'.

Wat zijn mental maps?

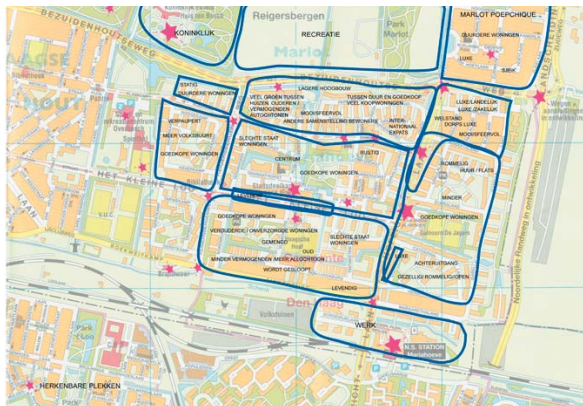

Dr Tricky, (2003) www.jigsawlounge.co.uk/kungfu

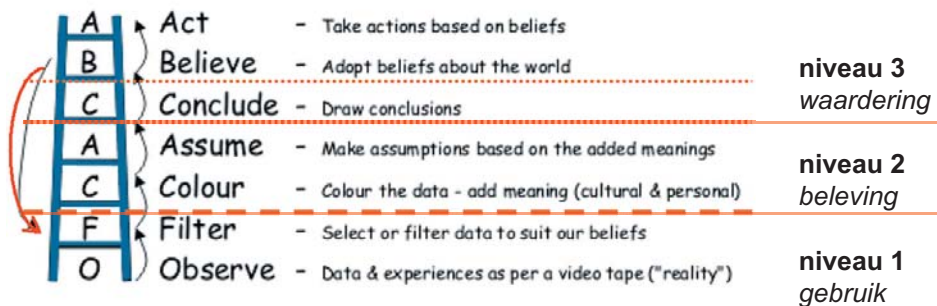
Het proces van 'opbouw' van de mentale kaart is dus afhankelijk van de bestaande vorm ervan; wat we willen zien of denken te zien, bepaalt wat we zien en ervaren.

Bij gebrek aan persoonlijke ervaringen met de werkelijke karakteristiek van gebieden wordt de mentale indruk gevoed door het algemeen bestaand imago van een gebied en indrukken opgedaan via de media. Zo komt het voor dat we regelmatig een beeld en waardering hebben van gebieden waar we nooit geweest zijn.

Mental mapping; methode voor stedelijke onderzoek

Voorbeeld themakaart totaal: beleving alle groepen samen

Peter Senge (1994) - 'How we shape our mental maps' / bewerking niveaus WSA

Mental mapping is een methode waarmee een persoon zijn of haar 'mentale kaart' van de omgeving in beeld kan brengen.

Door het visualiseren van de verschillende mental maps van personen, die allen eenzelfde gebied kennen en gebruiken kan de gemeenschappelijke werkelijkheid letterlijk 'in kaart' worden gebracht. Met het verkrijgen van inzicht in de bestaande, individuele vormen van gebruik, de beleving en waardering van een gebied onder verschillende personen kunnen de essentiële karakteristieken van een gebied worden gedetecteerd naar hun aard, benaming en vooral betekenis voor betrokkenen.

De methode brengt mentale, stedelijke landschappen in beeld.

De methode biedt inzicht in meerdere, samenhangende aspecten van identiteit van een gebied:

- Gebruik & oriëntatie
- Beleving
- Waardering

De benoemde niveaus lopen parallel aan wat gezien kan worden als de dieptelagen van de mentale kaart van een persoon. Het niveau van gebruik en oriëntatie is laagdrempelig en wordt snel tot stand gebracht bij verkenning van een nieuwe omgeving. De andere twee lagen liggen dieper, worden trager gevormd en zijn daarmee ook stabiel. Alle nieuwe indrukken worden afgezet tegen de bestaande informatie binnen deze niveaus.

Het eerste niveau is het meest 'functionele' niveau. Het is gerelateerd aan het pragmatische gebruik van de stad als dagelijkse omgeving van de mens met een bepaald leefpatroon.

Mental mapping; methode voor stedelijke onderzoek

Dit deel van de oefening geeft inzicht in vragen als:

Hoe oriënteren mensen zich in de stad? Welke stedelijke elementen spelen hierbij een belangrijke rol? Welk stedelijk programma wordt het meest intensief gebruikt en wat is de relatie hiervan met de leefpatronen?

De identiteit van de stedelijke omgeving is het thema van het volgende niveau. De individuele perceptie 'kleurt' de indrukken van de omgeving en vormt de basis voor (verschillen in) beleving van identiteiten:

Wat zijn plekken, die men typerend, opvallend en aantrekkelijk vindt in het gebied? Waar liggen psychologische grenzen in het gebied en welke kwalificaties worden hieraan gegeven?

De verhouding van de ruimtelijke opbouw van het gebied tot andere structurerende kenmerken komt hier naar voren. Is de structuur van de stad met indeling naar schaalniveaus als stad, wijk, buurt, straat nog wel maatgevend voor het herkennen van betekenisvolle, ruimtelijke 'eenheden'? Met welke criteria en associatieve benoemingen worden gebiedsdelen geduid en welke identiteit komt hier uit naar voren?

Het laatste onderdeel van de sessie behandelt de waardering en persoonlijke betekenis die aan de stedelijke karakteristieken wordt gegeven. In dit deel komen vragen aan de orde als:

Welke plekken worden als prettig of juist onveilig ervaren? Welke stedelijke onderdelen zijn markante dragers in positieve 'de trots' van de gemeenschap en negatieve zin?

De betekenis van de identiteit van het gebied kan worden gerelateerd aan dragers, die veelal fysieke kenmerken van de stad met culturele aspecten van stedelijk leven met elkaar in verband brengen.

Uit analyse van de overeenkomsten en verschillen van de groepsresultaten per niveau gebruik, beleving en waardering komen de werkelijke, meervoudige identiteitsdragere van het gebied naar voren. Op basis van de resultaten van de thema's per groep kan een verklaring geformuleerd worden, die inzicht biedt in perceptie van het gebied door die specifieke groep en wat hun interne binding vormt.

Hiermee kan het resultaat van mental mapping een belangrijke basis bieden in het ontwikkelen van een toekomstvisie, die gebaseerd is op werkelijke ervaring en betekenissen van de stad onder haar bevolking.

Mental mapping; methode voor stedelijke onderzoek

De sessie

Iedere deelnemer maakt zijn persoonlijke kaart van het gebied.

Deelnemers aan mental mapping moeten personen zijn die alle een duidelijke relatie met het gebied hebben, die echter onderling sterk kan verschillen (bewoner, ondernemer, toerist etc.) De samenstelling van een groep kan per situatie aansluiten op de aard van het project waar mental mapping onderdeel van uitmaakt.

Bij het begin van de bijeenkomst krijgt iedereen een standaard herkenbare plattegrond van het gebied, benodigd materiaal, waaronder een aantal 'beeldiconen' om op de kaart het individueel antwoord aan te geven. Daarnaast een vragenlijst met instructies en ruimte voor aantekeningen. Deze vragenlijst bestaat uit de korte series vragen. De eerste serie vragen gaat over het (dagelijks) gebruik van het gebied, de tweede gaat in op de beleving van het gebied en de laatste stelt de waardering van specifieke plekken in het gebied aan de orde.

Het verloop van de sessie, het gebruik van vragenlijst en 'antwoordmogelijkheden' wordt toegelicht.

Tijdens de sessie worden tussentijdse vragen begeleid door een 'assistent', die er op toeziet, dat er in ieder geval in gelijke mate door deelnemers antwoorden worden gegeven.

Na afronding worden alle kaarten geordend op thema, vergeleken en kort bezien op opvallende aspecten. Vervolgens worden enkele series individuele

kaarten per thema gepresenteerd aan de groep als te bespreken resultaat. Men wordt gevraagd op het algemeen ontstane beeld te reageren, maar ook individuele toelichting te geven op opmerkelijke onderdelen (al dan niet door henzelf aangegeven). Van de respons wordt een tekstverslag gemaakt.

Resultaat

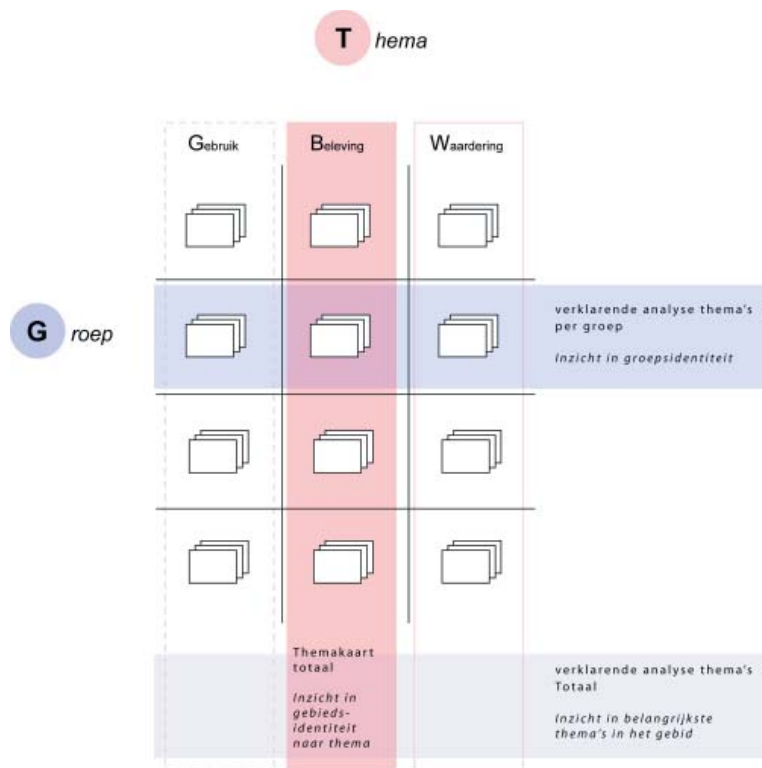
De directe *resultaten per thema* zijn daarmee opgebouwd als:

- exemplarische *individuele kaart* per thema;
- exemplarische *superpositiekaart* per groep;

Na de sessie worden de gehele series individuele kaarten per thema digitaal 'overgenomen'. Zo ontstaat een totaal en gelijkwaardig beeld van de *themakaart per groep*.

Aan de hand van interpretatie van de *themakaarten* van de groepen worden later *themakaarten totaal* samengesteld. De totaalkaarten worden alleen voor de thema's *beleving* en *waardering* gemaakt. Voor het thema gebruik wordt gezien het individuele karakter hiervan geen samengestelde kaart gemaakt.

Mental mapping; methode voor stedelijke onderzoek

Verschillende resultaten uit de sessies

De totaalkaarten worden gebruikt als basis voor het formuleren van *conclusies* langs twee lijnen.

- *analyse thema*
benoeming opvallende gelijkenissen en verschillen binnen een thema;
- *analyse groep*
verklaring van de samenhang tussen de verschillende thematische kaarten van een groep respondenten.

Daarnaast kan als resultaat een *compilatiekaart* als nieuw kaartbeeld van het gebied worden geproduceerd.

Verschillende betekenisdragers kunnen hier met elkaar in worden opgenomen om zo de diversiteit aan identiteitsdragers van het gebied in een kaart bijeen te krijgen; betekenisvolle fysieke onderdelen en 'landmarks', betekenisvolle plekken en stedelijke ruimtes (door bijzonder gebruik/ gebruikers/ prettig/ onveilig etc), gebiedsgrenzen en invloedssferen etc.

Zo'n compilatiebeeld roept een hele andere werkelijkheid op van het gebied dan reguliere kaartvormen op basis van functionaliteiten. Het geeft meer inzicht in de werkelijk structurerende kenmerken en identiteit van het gebied, die beschouwd kunnen worden als karakteristiek voor werkelijk aanwezige en voor de ontwikkeling van het gebied 'sturende' leefmilieus.

Mental mapping Mariahoeve

Kaart Mariahoeve, Citoplan (2003)

Mental Mapping Mariahoeve is als onderdeel in de onderzoeksfase van het innovatief project 'Identiteit en Branding' van Mariahoeve uitgevoerd. In de uitvoering is aangesloten op het tevens uitgevoerde bewonersonderzoek van Smart Agent Company (SAC). Op basis van het kwantitatief bewonersonderzoek onder alle inwoners van Mariahoeve - de 'woontest' onder ong. 8.000 huishoudens - zijn door hen respondenten geselecteerd voor deelname aan groepsgesprekken. Deze respondenten zijn geselecteerd op basis van hun antwoorden op de ingevulde woontest en een zogenaamde leefstijlsegmentatie volgens het BSR-model. Iedere groep bestaat uit deelnemers uit gelijkgestemde consumentengroepen.

Er hebben vier groepen (A t/m D) van 6-8 personen deelgenomen aan de sessie. De kleurcodering correspondeert met de indeling die SAC hierin aanhoudt:
Groep A: Blauwgroen; *rustig, netjes, privé*
Groep B: Geel; *sociaal contact, buurt georiënteerd, alle lagen van de bevolking*
Groep C: Blauwrood; *op stand, privé*
Groep D: Groen; *stedelijk, levendig, privé*

De directe resultaten van Mental Mapping Mariahoeve worden hier toegelicht volgens de thematische indeling: *gebruik, beleving, waardering*.

De directe *resultaten per thema* zijn daarmee opgebouwd als:

- exemplarische *individuele kaart* per thema;
- exemplarische *superpositiekaart* per groep;

Na de sessie zijn de *themakaarten per groep* gemaakt. Aan de hand van interpretatie van deze themakaarten per groep zijn de *themakaarten totaal* samengesteld en gebruikt als basis voor het formuleren van *conclusies*.

gebruik

In het eerste deel van de sessie is het dagelijks gebruik van het eigen leefmilieu bevraagd. Waar men werkt, winkelt, recreëert, waar men mensen ontmoet en welke routes men hiervoor gebruikt. Dit onderdeel is het meest persoonsgebonden en afhankelijk van omstandigheden als woonplaats, leefstijl en levensloop. Deze introductie werkt dan ook vooral als opmaat voor de andere delen van de sessie. Op zich wordt wel inzicht opgebouwd in het leefpatroon van de deelnemers, hun dagelijks actief gebruik van een persoonlijk leefmilieu en de meer algemene ruimtelijk/ functionele karakteristiek van het gebied.

Er zijn wel een aantal overeenkomsten te traceren in het materiaal. Opvallend is, dat vrijwel iedereen de dagelijkse boodschappen in het Kleine Loo doet, slechts enkelen halen hun dagelijkse boodschappen bij de winkels in het Ursulaland. Daarnaast worden winkelcentrum Leidschenhage (Leidschendam) en de Theresiastraat (aangrenzende wijk Bezuidenhout) regelmatig bezocht.

Ten tweede blijkt duidelijk, dat. In alle groepen werkt bijna iedereen buiten de wijk. Dit is conform de verwachting aangezien Mariahoeve een echte woonwijk is en er weinig werkgelegenheid in de wijk is met uitzondering van de Schenkstrook.

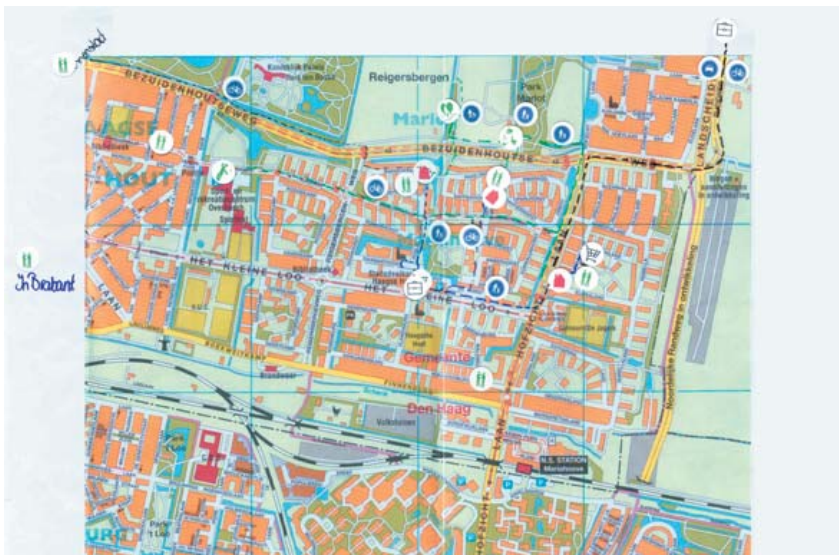
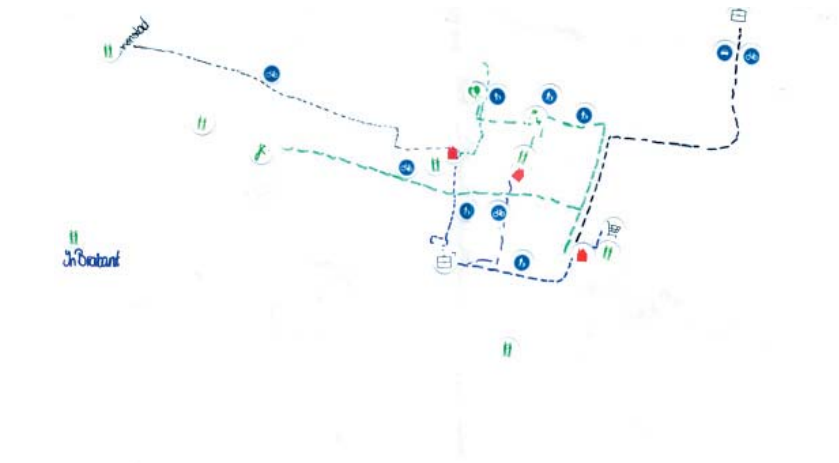
Het centrum van de wijk wordt vooral voor bezoek aan het winkelcentrum gebruikt. De grotere centrale ruimtes vervullen geen recreatieve waarde. Veel mensen recreëren eerder in de directe omgeving van de wijk; vooral in de groene gebieden ten Noorden van Mariahoeve. Voor sportgelegenheid is centrum Overbosch een duidelijke meerwaarde.

De belangrijke uitvalsroutes vormen de centrale route Het Kleine Loo richting binnenstad Den Haag en de Hofzichtlaan richting Leidschendam.

Individuele kaart

Voorbeeld van antwoord op thema 'gebruik' van respondent uit groep A

gebruik

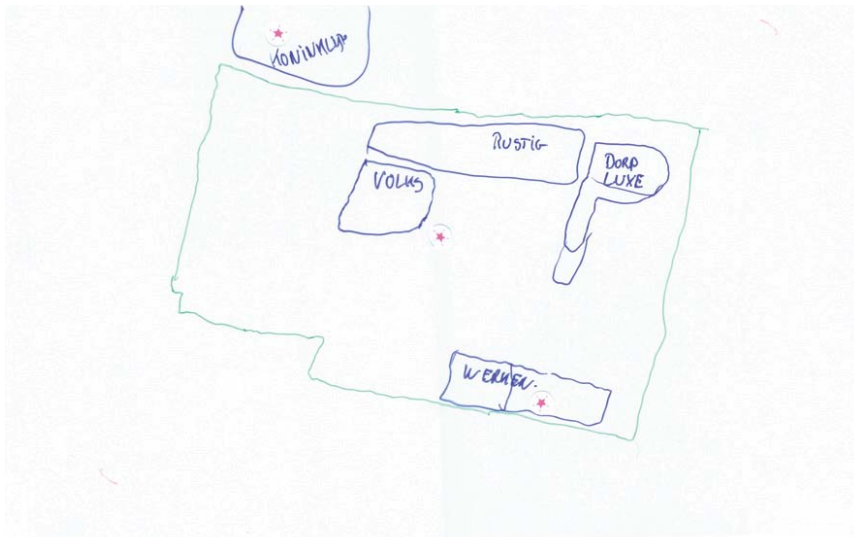

Superpositiekaart thema 'gebruik' van 3 deelnemers uit groep A

Themakaart gebruik groep A

beleving

Het eventuele gemeenschappelijke beeld dat mensen uit Mariahoeve hebben van hun woonomgeving en de relatie hiervan met een grotere context komt in dit onderdeel naar voren.

Mariahoeve is een wijk die ruimtelijk opgebouwd is uit zes buurten. Alle straatnamen binnen de wijk verwijzen naar de buurt waarin ze liggen. Daarnaast worden de verschillende buurten van elkaar gescheiden worden door een aantal doorgaande routes. De buurten in zich zijn ruimtelijk herkenbaar en begrensd en ook de gehele wijk heeft duidelijk gemarkeerde randen. Hoe worden nu begrenzingen en overgangen van gebiedsdelen ervaren en hoe komt dit in mental maps naar voren?

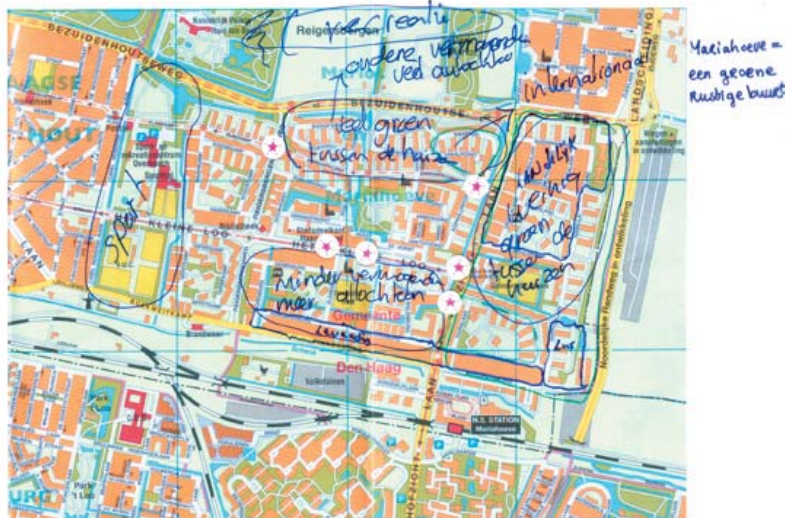
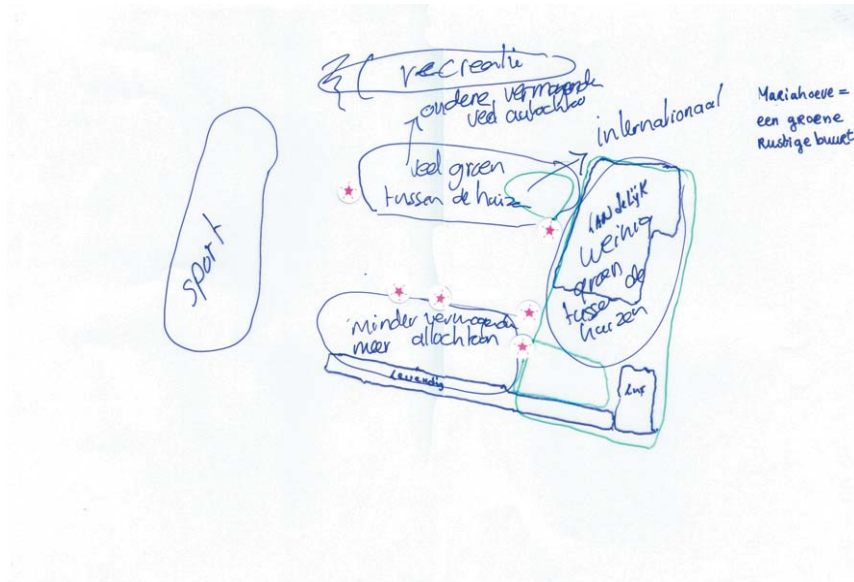
Individuele kaart
Voorbeeld van antwoord op thema 'beleving' van respondent uit groep A

Uit de respons blijkt dat vooral sociaal-maatschappelijke factoren invloed hebben op hoe bewoners de eenheid en karakteristiek van delen van de wijk of buurten ervaren. De door bewoners aangegeven grenzen van buurten met een verschillend karakter liggen namelijk bijna allemaal langs de hoofdroutes in de wijk, met uitzondering van de Hongarenburg die toch vaak als een aparte strook binnen de Burgen wordt aangemerkt en daarbij vooral in negatieve zin opvalt.

De typering van het karakter van een gebied in de wijk wordt door de respondenten onlosmakelijk verbonden aan aspecten als ervaring openbare ruimte (verzorgd/ vervuild), verschijningsvorm gebouwen (verouderd/ verpauperd e.d.) of zelfs een waardeoordeel gebaseerd hierop (status inwoners door verschijningsvorm omgeving/ gebouwen)

Opvallend is dat buurten met een uitgesproken positief karakter vlak naast buurten met een uitgesproken negatieve associatie liggen. De verschillen binnen Mariahoeve zijn daarin heel groot. Binnen de onderverdelingen vallen Marlot, de Landen noord en de Horsten noord op als gebieden met

beleving

Superpositiekaart thema 'beleving' van 3 deelnemers uit groep A

een positieve waardering en sterk karakter dat door bijna iedereen wordt aangegeven. De Kampen zijn daarentegen juist een gebied, dat door bijna iedereen onbenoemd blijft.

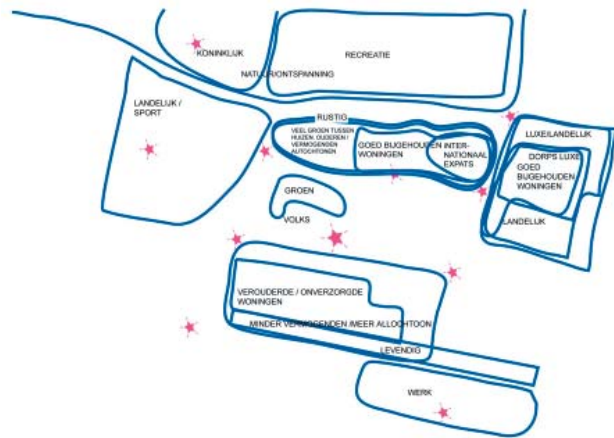
Naast de afbakening van gebieden met een verschillend karakter op basis van de scheiding door hoofdroutes van de wijk, valt ook op dat deelnemers in alle groepen vooral de kruisingen van de hoofdroutes als herkenbare punten in de wijk noemen. Dit kan enerzijds betekenen dat de hoofdstructuur van de wijk heel dominant in de mental map van de bewoners aanwezig is, meer nog dan de ruimtelijke vorm van buurten. Anderzijds kan het erop duiden dat ondanks of vanwege de variatie in bebouwing er weinig markante gebouwen 'uitspringen' om als herkenningspunt of landmark te dienen.

Naast de kruisingen van de hoofdroutes in de wijk wordt in elke groep het Aegonplein/ hoofdkantoor als een herkenbaar punt genoemd, daarnaast worden ook sportcomplex Overbosch, het koninklijk paleis Huis ten Bosch en winkelcentrum het Kleine Loo als herkenbare punten genoemd.

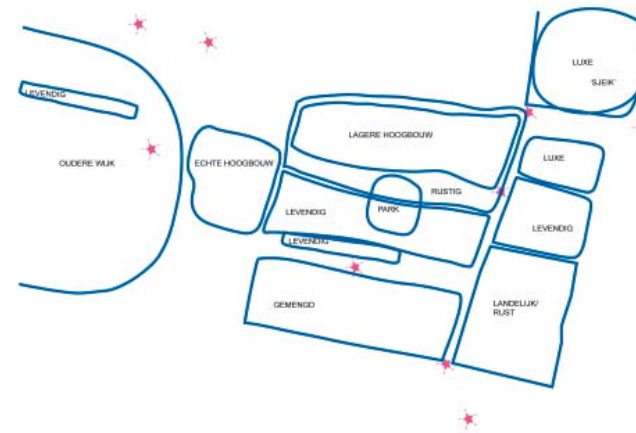
De wijk als geheel heeft wel een duidelijk, eigen typering zowel door totale omvang van het gebied, haar ruimtelijke begrenzingen als het contrast met de omliggende gebieden. Het gaat hier dan om de karakteristiek van het park, de grens van de Landscheidingsweg, de ruimtelijke barrière van de spoorzone en de aangrenzende wijk Bezuidenhout met een duidelijk andere stedelijke ruimte en (gesloten) bebouwingsvorm.

beleving

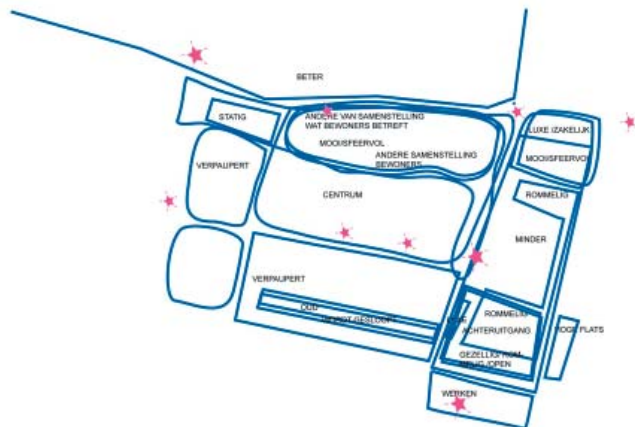
Groep A (blauwgroen)

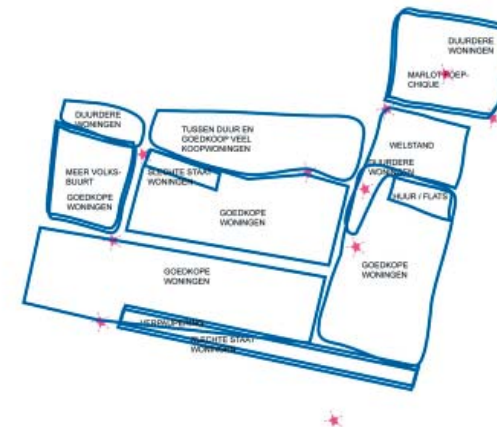
Groep B (geel)

Groep C (blauwrood)

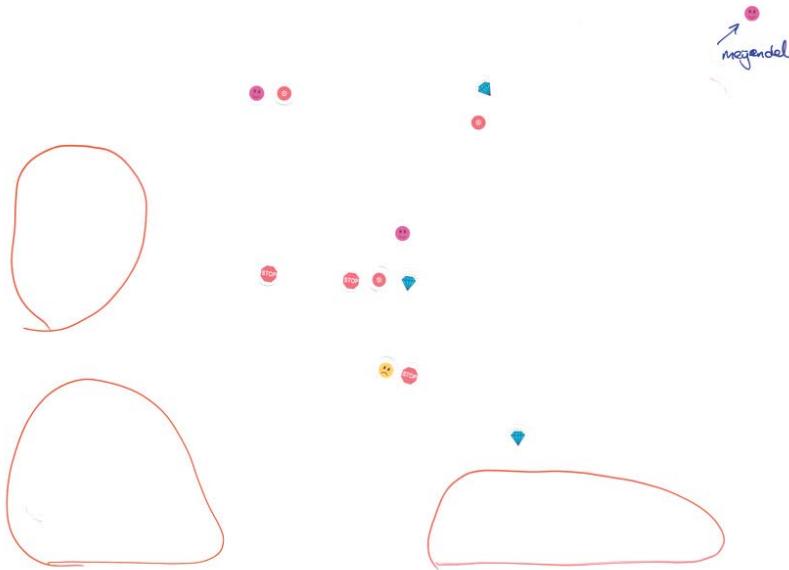

Groep D (groen)

Themakaarten beleving per groep At/m D

waardering

De positieve en negatieve associaties die bewoners bij verschillende delen van hun wijk hebben tekenen zich duidelijk af.

Zijn er plaatsen waar men zich uitgesproken onveilig voelt? Welke plekken worden juist als prettig, waardevol en karakteristiek ervaren? Ook is gevraagd waar het volgens respondenten echt 'mis' gaat in de wijk.

In de respons van deelnemers uit alle groepen valt een duidelijke samenhang te ontdekken. Er lijkt zelfs zoiets als een collectieve basis te onderkennen in de mental map van positieve en negatieve associaties onder bewoners van verschillende leefstijlen.

Plaatsen die positief worden gewaardeerd liggen vooral geclusterd aan de zuid-west, west en noordwestkant van de wijk. Sportcentrum Overbosch, het recreatieveld bij de Vlaskamp, de Reigersbergen en Park Marlot zijn in tenminste 3 van de 4 groepen als louter 'prettig' en 'waardevol' getypeerd.

Daarnaast worden de Horsten noord en de Landen noord ook als prettig bestempeld. Deze buurten lijken te kunnen profiteren van hun burens, het chique Marlot en de woonomgeving van de koningin. De ligging aan grote natuurgebieden speelt hierin waarschijnlijk ook een rol.

Andere plekken in de wijk die gemeenschappelijk als waardevol worden aangeduid zijn: koninklijk paleis huis ten Bosch, het Aegon hoofdkantoor, park de Horst en het wijkcentrum aan het Kleine Loo.

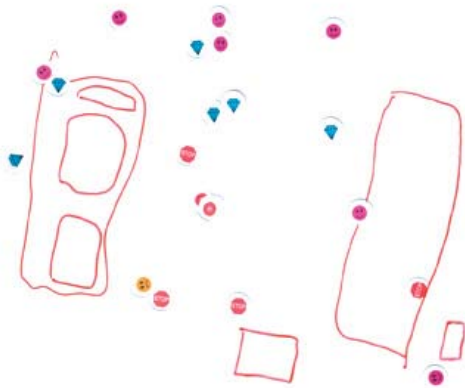
Het stationsgebied, het Kleine Loo en park de Horst hebben bij een aantal mensen zowel een positieve als een negatieve connotatie. Dit heeft te maken met het wisselende gebruik in de tijd. Overdag zijn het aangename omgevingen waar veel mensen vertoeven, 's avonds is het (op 'ongewenste' groepen na) uitgestorven en is er weinig sociale controle.

individuele kaart

Voorbeeld van de antwoorden op het thema 'waardering' van respondent uit groep D

waardering

Opvallend was dat in alle vier de groepen de Hongarenburg als vervelende plek werd aangemerkt. Daarnaast zijn ook het Denenburg en de Robijnhorst in het algemeen als vervelende plekken benoemd.

De plaatsen waar deelnemers vinden dat het mis gaat met de buurt komen redelijk overeen met de plaatsen die bewoners als onprettig ervaren. In alle vier de groepen werd de Hongarenburg hiervoor aangemerkt. In de toelichting bleek dit met name te wijten is aan verloedering door toekomstige sloop van de woningen. Andere plaatsen die in meerdere groepen genoemd worden zijn: de Robijnhorst, de Landen zuid, de Kampen noord en zuid. De overeenstemming in de groepen over deze plekken is zeer opvallend.

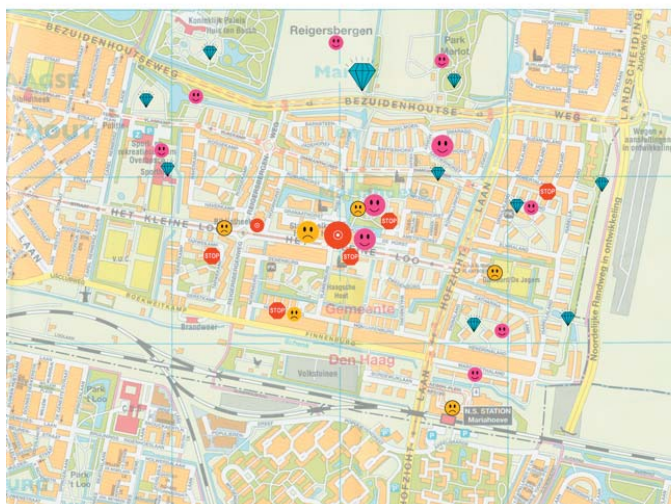
Superpositiekaart thema waardering van 3 deelnemers uit groep D

Resumerend kan worden gezegd dat wijkbewoners vooral positieve associaties hebben bij de groene gebieden rond de wijk, zoals Huis ten Bosch, de Reigersbergen, park Marlot, het recreatiegebied bij de Vlaskamp en sportcentrum Overbosch. Daarnaast hebben veel bewoners ook positieve associaties bij de Horsten noord en de Landen noord, gebieden waar vooral koopwoningen liggen.

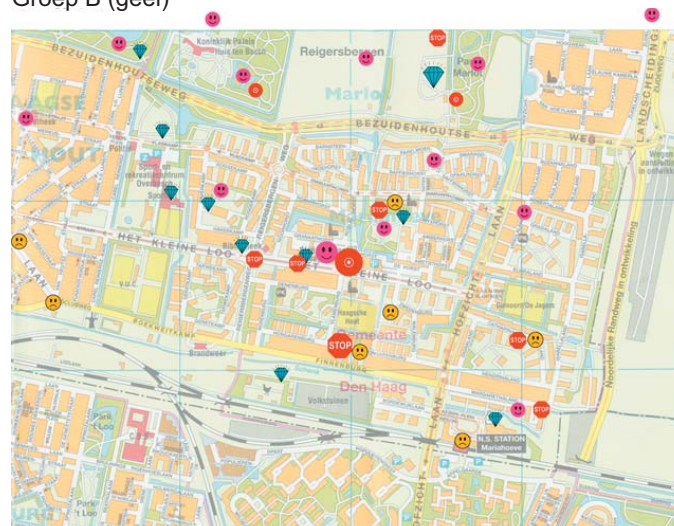
Negatieve associaties worden vooral gegeven aan delen in de wijk waar verhoudingsgewijs veel sociale huurwoningen staan, zoals de Robijnhorst, de Landen zuid en in mindere mate de Kampen noord en zuid. Uitschieter in de negatieve beeldvorming is de Hongarenburg, dat door bijna iedereen als een verpauperd gebied wordt omschreven.

waardering

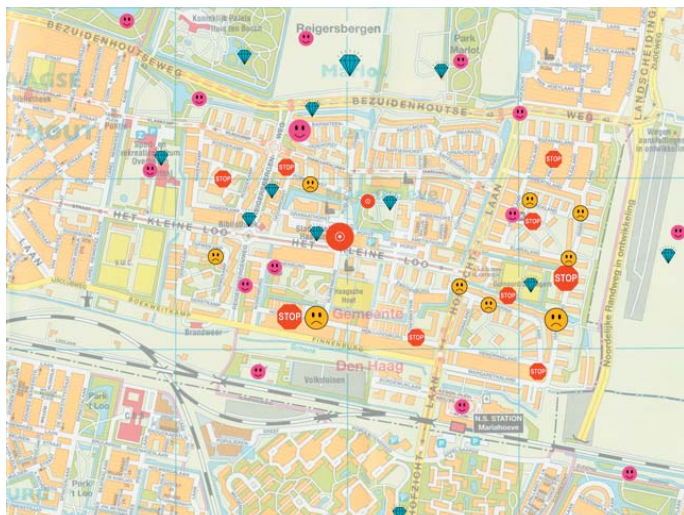
Groep A (blauwgroen)

Groep B (geel)

Groep C (blauwrood)

Groep D (groen)

- CENTRUM
- PRETTIGE PLEK
- PLEK OM TROTS OP TE ZIJN
- VERVELENDE, ONVEILIGE PLEK
- HIER GAAT HET MIS

Themakaarten waardering per groep At/mD

Conclusies

In de conclusies wordt aan de hand van de themakaarten het volgende in beeld gebracht:

analyse thema

de onderlinge verbanden (overeenkomsten en verschillen) binnen een thema worden op basis van de themakaarten van de verschillende groepen besproken.

analyse groep

deze verklarende analyse gaat in op de samenhang tussen de verschillende themakaarten van een groep.

Conclusies per thema

Gebruik & oriëntatie

De kaarten die rond het thema 'gebruik' zijn gemaakt zijn erg individueel van aard en daarom zeer divers. Daarom is er bij de analyse van deze kaarten ten behoeve van de leesbaarheid besloten te kiezen voor de uitwerking van één groep. Opvallend is dat bijna iedereen zijn boodschappen doet in het wijkwinkelcentrum.

Daarnaast worden ook centra buiten de wijk veel bezocht. Opvallend is verder dat er sprake is van een vanzelfsprekende actieradius rond de directe woonomgeving en dat de andere buurten in de wijk relatief weinig bezocht worden. Men beweegt zich óf rond de directe woningomgeving óf men begeeft zich verder weg naar de stad Den Haag, richting Zoetermeer of Leidschendam. Deze gemeente vormt zelfs een soort 'tweede', externe centrumfunctie voor de wijk door gebruik van diverse voorzieningen en punt op de route naar het werk.

Conclusies

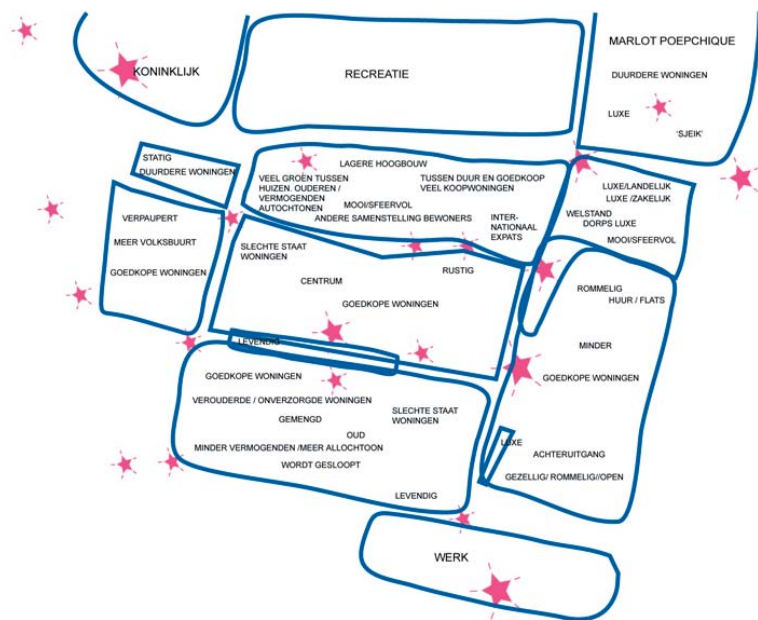
Beleving

De verschillen in beleving van gebieden binnen Mariahoeve zijn groot; 'poepchique' ligt naast 'rommelig en achteruitgang'. Het Aegon hoofdgebouw, de grote kruisingen, het Kleine Loo en het koninklijk paleis zijn belangrijke herkenningspunten in de wijk.

De belevingskaarten leveren vooral een interessant beeld op van de gebiedsidentiteiten binnen de hele wijk en typering van buurten. Er is hier een opvallende gelijkenis tussen de verschillende groepen in te herkennen.

De verschillende buurten, zoals die het ruimtelijk patroon van Mariahoeve maken zijn in de begrenzingen, die de respondenten aangeven duidelijk terug te vinden. Maar niet zozeer de ruimtelijke configuratie van de buurten zelf binnen de afbakening van de totale wijk vormt daarmee de meest betekenisvolle begrenzing van gebieden, maar een van Oost West lopende zones. Het noorden van de wijk heeft een associatie met de grote, groene ruimten en welstand. De centrale zone met het hart van het gebied wordt vooral door de ligging van het winkelcentrum bepaald. De zuidelijke strook wordt gekenmerkt met een 'volks' karakter en begrensd door scherp afgebakende identiteit van de monofunctionele Schenkstrook in de spoorzone. Opvallend is dat een onderliggend waardepatroon of -oordeel sturend is in de typering van gebiedsbegrenzing. De associatie met status en waardering is bepalend voor de typering van de onderscheiden delen van de wijk.

Conclusies

- herkenbare punt voor 1/2 respondenten
- herkenbare punt voor 3/4 respondenten
- herkenbare punt voor 5/7 respondenten
- karakteristiek

Themakaarten totaal thema 'beleving'

Conclusies

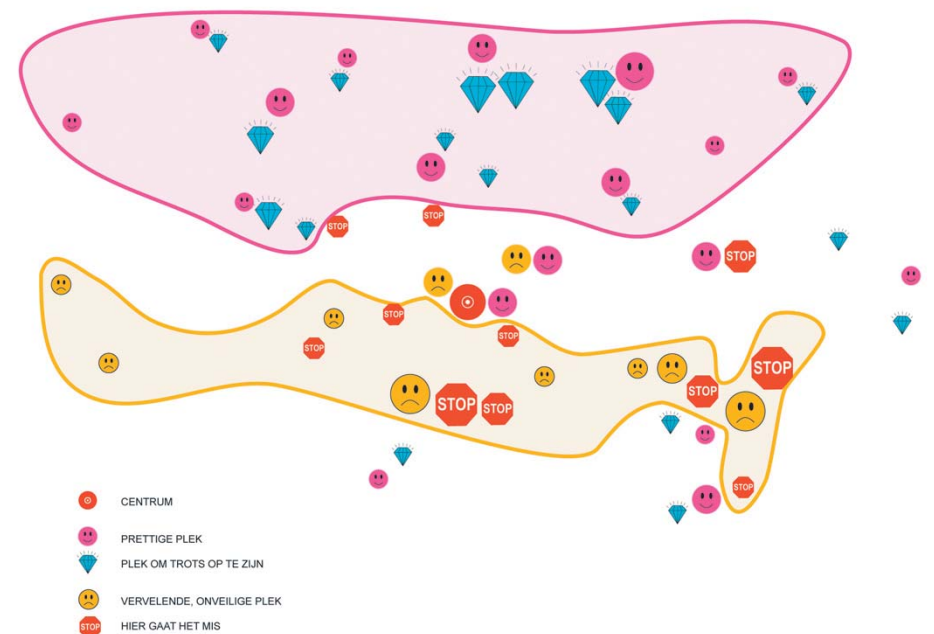
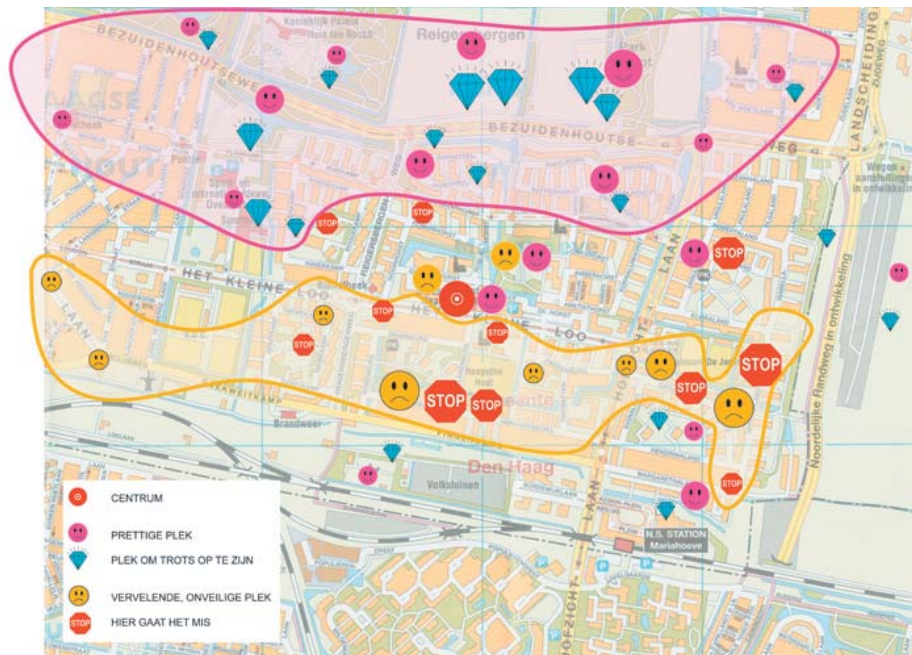
Waardering

Ook in de waarderingskaarten valt tussen de groepen met verschillende leefstijlen een duidelijke samenhang te ontdekken. Er bestaat een sterke gemeenschappelijkheid in positieve en negatieve associaties onder bewoners van verschillende leefstijlen.

De gebieden rond de Hongarenburg, Denenburg en Robijnhorst worden collectief als negatief ervaren. Plaatsen die positief gewaardeerd worden liggen daarentegen aan de rand van de wijk aangrenzend aan de villawijk Marlot en aan de tuinen en het natuurgebied naast paleis ten Bosch. Deze gebieden geven een duidelijk positieve uitstraling op Mariahoeve.

De omgeving 'voedt' de associatieve lading van het gebied. Daarom wordt Noord Mariahoeve ook anders gewaardeerd dan het zuidelijk deel, waar deze nabijheid van 'waarden' ontbreekt.

Conclusies

Themakaarten totaal thema 'waardering'

Conclusies

Conclusies per groep

Er hebben vier groepen (A t/m D) van 6 tot 8 personen deelgenomen aan de sessies. De kleurcodering van de groepen correspondeert met de indeling die Smart Agent Company hierin aanhoudt.

De beperkte omvang van de groepen maakt dat aan de uitkomsten niet al te sterke conclusies kunnen worden verbonden. De algemene constatering van met name overeenkomsten tussen de groepen onderling is echter wel opmerkelijk. Mariahoeve kent lage contrasten in het mentale beeld van het Gebied tussen de verschillende bewoners(-groepen) onderling.

Groep A

Blauwgroen: rustig, netjes, privé

De groep heeft een sterke beleving van de noordelijke rand van de wijk grenzend aan de Bezuidenhoutseweg. De noordwestelijke zone wordt door hen zeer positief gewaardeerd: 'goed onderhouden woningen', 'luxe landelijk, 'veel groen tussen de huizen', 'oudere / vermogende autochtonen'. Het sluit aan op hun waardering van privacy en rust, zowel in de fysieke als sociale voorwaarden hiervoor.

Het centrale gebied staat bij hen niet echt op de kaart; het centrum van de wijk speelt voor hen geen actieve rol en wordt zowel positief als negatief gekenmerkt. De eigen directe woonomgeving staat centraal in de ervaring van het gehele gebied.

Groep B

Geel; sociaal contact, buurt georiënteerd, alle lagen van de bevolking

Deze groep lijkt het minst scheiding te onderkennen van de zoneringen en gebiedsbegrenzingsen.

In het zuidelijk deel van de wijk worden (nog) positieve kenmerken gezien. De voorkeur voor sociaal contact gaat niet samen met een directe herkenning van de ruimtelijke verschillen per buurt en leidt niet tot een waardering van de buurt als ruimtelijke eenheid met een eigen centrale, publieke ruimte. De centrale zone van de wijk wordt als levendig aangemerkt.

Groep C

Blauwrood; op stand, privé

Deze groep markeert het meest duidelijk het noorden van Mariahoeve. De grenzen binnen de wijk zijn gebaseerd op sterke waarderingskenmerken, waarbij alleen in het noorden positieve oordelen gegeven worden. De benaming van de gebiedsdelen relateert aan status; het wonen 'op stand' nabij de grote, groene ruimten vormt hier een sterke invloed.

Het centrumgebied vormt een vrij onbestemde zone en het zuidelijk/zuidoostelijk deel wordt geassocieerd met 'verpaupering' en achteruitgang van de wijk. Het doet afbreuk aan het 'wonen op stand' in heel Mariahoeve.

Groep D

Groen; geborgenheid, privé

De gebiedsbegrenzing van deze groep heeft een gelijkenis met die bij de blauwrode groep. De benoeming van de kenmerken wordt echter gemaakt vanuit 'betaalbaarheid' van woningbouw in plaats van sociale status. De centrale zone krijgt amper specifieke waardering. Het groen in de omgeving wordt duidelijk positief gewaardeerd.

Literatuur

Alexander, C. (1965). A City is Not a Tree. Architectural Forum, 122 (1), 58-62 & 122 (2), 58-61.

Davis, M. (1990). City of Quartz: Excavating the Future in Los Angeles. London, New Left Books.

Downs, R. M. & Stea, D. (1973). Cognitive Maps and Spatial Behavior: Process and products. In: R. M. Downs and D. Stea. Image and Environment: Cognitive Mapping and Spatial Behavior. Chicago, Aldine Publishing, 8-26.

Lynch, Kevin (1960). The Image of the City. Cambridge, Massachusetts, MIT Press.

Matei, S., Ball-Rokeach, S., & Qiu, J. (2001). Fear and Misperception of Los Angeles Urban Space: a Spatial-statistical Study of Communication-shaped Mental Maps. Communication Research, 28(4), 429-463 Available: www.web.ics.purdue.edu/smatei/mentalmaps

Rowe, C. & Koetter, F. (1975). Cities of the mind. Architectural review, august 1975.

Sharpe, W. and Wallock, L. (1987). From "Great Town" to "Non-place Urban Realm": Reading the Modern City. In: W. Sharpe and L. Wallock. Visions of the Modern City. Baltimore, The Johns Hopkins University Press, 1-16

Schubert, L. Sulsters, W. Identiteit en Branding. Available: www.identiteitenbranding.nl

Webber, M. (1964). The Urban Place and Nonplace Urban Realm. In: M. Webber et al. Explorations into Urban Structure. Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 79-153.

Wurman, Richard S. (1971). Making the city observable. Cambridge. Massachusetts, MIT Press.

Colofon

Deze studie is verricht als in het kader van
Identiteit & Branding Mariahoeve

Opdrachtgever:

met dank aan:
deelnemers focusgesprekken

Procesarchitectuur & management
Stedelijke ontwikkeling

Ir. Willem Sulsters
Ir. Lotte Schubert

Pelgrimsstraat 5 b
3029 BH Rotterdam

T (010) 244 74 14
F (010) 244 74 15
wsa@wsa.nl
www.wsa.nl